

N:o 38.

Af Herr **G. Bolin**: *Om grundräntornas och kronotiondens successiva afskrifning.*

Frågan om grundskatterna och deras afskaffande har under flere decennier tagit representationens uppmärksamhet i anspråk. Jag måste därför till en början erkänna att, då jag nu går att väcka motion i samma ämne, jag ej tilltror mig vara i tillfälle att anföra några nya skäl, som tala för frågans lösning; ty, på grund af alla de upplysningar angående denna sak, hvilka jag kunnat inhemta, dels af riksdags- dels ock af andra offentliga handlingar, är jag frestad tro, att nästan allt som kan tala så *för* som *mot* denna fråga redan mångfaldiga gånger blifvit anfördt. Till följd häraf måste hvad jag nu kommer att anföra endast blifva ett upprepande af hvad redan förut blifvit i detta ämne andraget.

Så väl den omständigheten att denna fråga ständigt återkommer vid våra riksdagar, som ock de digra volymer som i ämnet äro skrifna, vittna derom att grundskattefrågan behöfver en snar och lycklig lösning.

Det är icke här min mening att lemna en fullständig historik öfver grundskatternas uppkomst; sådant öfvergår dessutom min förmåga. Af hvad jag dock i ämnet inhemtat, synes mig tydligt och klart framgå, att grundskatterna ursprungligen endast varit tillfälliga gärdar, hvilka ofta på ett ganska godtyckligt sätt pålades folket. Småningom upphöjdes dock dessa gärdar eller åtagna bevillningar till namn, heder och värdighet af grundskatter, hvilka sedermera, ju äldre de blifvit, äfven blifvit alltmer orättvisa och ojemnt tryckande. Endast den omständigheten, att ett hemman med ett lägre värde ganska ofta är åsatt en flera gånger större grundskatt än ett hemman med ett högre värde, under det att en del hemman äro fria från en sådan skatt, är ett så stort missförhållande, att yrkandet om dessa skatters borttagande och utjemnande på alla samhällsklasserväl må anses fullt berättigadt.

Såsom skäl mot bifall till detta yrkande har under 1870 och 1871 års riksdagar blifvit anfördt, dels att det vore angeläget, att den af 1869 års Riksdag beslutade grundskatternas omsättning i penningar bringas till verkställighet, innan frågan om deras afskaffande företages till afgörande; dels ock att frågan om indelningsverkets aflösning, som med denna fråga ansåges ega ett visst sammanhang, då icke var afgjord.

Beträffande det första af dessa skäl, så torde detsamma ej längre ega giltighet, enär den deri omtalade omsättning nu egt rum och tillämpningen deraf redan börjat. Hvad åter det andra skälet angår, så, äfven om jag måste medgifva att grundskattefrågan och indelningsverket stå till hvarandra i nära sammanhang, kan jag dock ej inse, hvarföre just frågan om indelningsverkets afskaffande först måste afgöras. Mig synes, som om dessa båda frågor nästan lika väl skulle kunna behandlas och afgöras ungefär samtidigt, så vidt man eljest kan blifva ense om sättet för deras lösning. Då härtill kommer, att frågan om försvarsverkets omorganisation synes vara af Kongl. Maj:t undanskjuten till en obestämd framtid, så synes det som frågan om indelningsverkets afskaffande icke nu skulle kunna åberopas som skäl för afslag å yrkandet om grundskattefrågans afgörande.

Vid flera föregående riksdagar har varit föreslaget, att grundskatterna och kronotonden skulle aflösas på det sätt, att deras kapitalvärde inbetaltes till staten, derigenom att 6 procent årligen erlades, deraf 5 procent skulle utgöra ränta och en procent amortering. Detta sätt att lösa den omtvistade frågan kan jag ej finna vara öfverensstämmande med rättvisa och billighet, ty staten skulle härigenom göra en betydlig vinst på den enskildes bekostnad. Det är nemligen klart, att i samma mån en sådan amortering framskrider, ökas hemmanens taxeringsvärden och i sammanhang dermed den staten tillkommande bevilling, äfvensom att, sedan grundskatterna försvunnit, en ganska betydlig minskning af embetsmännens antal kan göras, till följd hvaraf en stor besparing för statsverket skulle vinnas.

Det mål, man genom grundskattefrågans lösning söker ernå, nemligen en rättvis och på alla samhällsklasser jemnt fördelad beskattning, tror jag, att man lika litet skall vinna, om, på sätt den så kallade Grundskattekomitén i sitt betänkande af den 18 Juni 1866 föreslagit, endast så stor del af grundskatterna skulle aflösas, som öfverstiger en half procent af hemmanets taxeringsvärde vid en viss tidpunkt, ty jemlikheten i beskattningen skulle derigenom endast blifva tillfällig och således blott skenbar.

Dels genom jernvägars anläggning, dels ock genom en mängd an-

dra förhållanden kunna numera hemmanen underkastas så många och så hastiga förändringar i afseende å deras värde, att det är en ren omöjlighet att vid någon tidpunkt bestämma en fix skatt, som allt framgent skall förblifva rättvis eller åtminstone öfverensstämmande med billighetens fordringar. Följaktligen finnes ej, enligt min tanke, någon annan utväg för frågans tillfredsställande lösning, än att medgifva en successiv afskrifning af dessa skatter under en viss bestämd tid, då det ständigt stigande taxeringsvärdet å hemmanen med åtföljande högre bevillning kommer att i en icke oväsentlig del ersätta den minskning i statsinkomster, som skulle blifva en följd af reformens genomförande.

Genom att sålunda gå till väga gör man ingenting annat än följer den väg Konung och Riksdag förr i enahanda frågor anvisat; enda skillnaden blefve den, att man här skulle så småningom komma till målet, under det att man förr i likartade fall stundom på en gång tagit steget fullt ut, såsom till exempel då qvarnräntan, hammarskatten, tackjernstonden m. m. borttogos.

På grund af hvad jag sålunda i korthet anført, får jag vördsamt föreslå:

att de utaf svenska jorden utgående grundräntor och kronotionden må eftergifvas på det sätt, att hvad som öfverstiger en half procent af hemmanets eller lägenhetens sednaste taxeringsvärde må eftergifvas genom det öfverskjutande räntebeloppets afskrifning under en tid af 20 år med en tjugonedel om året, samt den öfriga grundskatten, det som understiger en half procent af sednaste taxeringsvärde, genom afskrifning af en trettandedel om året, allt med beräkning af det penningevärde, som på grund af Kongl. kungörelsen af den 23 Juli 1869 blifvit ränta och tionde åsatt.

För den händelse Stats-Utskottet, dit denna motion torde blifva remitterad, icke skulle finna skäl i allo tillstyrka bifall till hvad jag sålunda föreslagit, får jag alternativt hemställa:

att Utskottet måtte uppgöra och för Riksdagen föreslå annat lämpligt sätt för ernående af det sökta målet — grundskatternas afskaffande på billiga vilkor.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1873.

G. Bolin,
från Upsala Län.